



Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. I. Quid sit Ecclesia, & ex quibus Constet?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

Disp. V. Qu. I. Quid sit Ecclesia, & ex quibus Constet? 69

in sacris litteris expressum *Act. 15.* de abstinentia à sanguine & suffocato, cessante causa desit obligare. Non est tamen credendum, Deum fore permissurum, ut sanctissima instituta Apostolica, quorum materia & causa permansens est, per Ecclesiam abrogentur.

Apostoli ad fidem spectantia docuerunt, sive scripto, sive viva voce sint tradita. Item ea, quæ potestate Apostolica, & ut ita dicam, Ecclesiastica præceperunt, sive scripto, sive viva voce. Cùm non minus debeantur Corinthiis v. g. venerari & servare præcepta, quæ Apostolus in Epistolis ad eos directis proponit, quàm quæ ore proposuerat, de quibus *1. ad Corinth. 11.* dixerat: *Et, sicut tradidit vobis, præcepta mea tenetis.* Denique parem vim habent, quæ Ecclesia per leges scriptas sanxit, & quæ per consuetudinarias sive traditionem Ecclesiasticam. Quæ omnia satis clara sunt ex præmissis.

81. Tradita & Scripta qualiter cum accommoda proportione sint paria auctoritas.

Pro fine quæstionis & intellectu præmissorum, quod scilicet paria sint venerationis & auctoritatis Tradita & Scripta, adverte, id esse cum proportione accommoda intelligendum. Nimirum, quia parem auctoritatem habent, quæ Christus docuit aut præcepit, sive scripta sint, sive non sint. Parem item habent auctoritatem, quæ

DISPUTATIO QUINTA.

De Ecclesia, Conciliis & Symbolis.

QUÆSTIO I.

Quid sit Ecclesia, & ex quibus Constet?

1. Ecclesie Etymologia & variæ acceptiones.



ECCLESIA, Græcum nomen est, Latine evocatio; sive quod omnes ad se vocet, sive potius quod quicumque in eam conveniunt, gratiâ divinâ vocati veniant. Unde Fideles frequenter ab Apostolo dicuntur *vocati*; ad *Rom. 1.* & *1. ad Cor. 1.* Quamvis autem interdum in Scriptura nomen Ecclesie sumatur pro loco, in quo homines convocati convenire solent *Judith 6.* prout quoque phrasi Ecclesiasticâ Basilicâ seu publica Oratoria, Ecclesie appeantur. Ordinariè tamen in Scriptura sumitur pro ipso cœtu seu congregatione hominum evocatorum. Sic *Psal. 149.* dicitur: *Laus ejus in Ecclesia Sanctorum.* Et *2. Paralip. 7.* est sermo de Ecclesia magna valde. Ubi etiam, uti ordinariè aliàs, & hoc loco semper, à Scriptoribus Ecclesiasticis ac Theologis sumitur in bonam partem, pro cœtu scilicet hominum evocato, ut ad veram Dei fidem & cultum, veræque religionis societate, divinitus evocato. Quamvis *Psal. 25.* idem nomen applicetur cœtui iniquorum, dum dicitur: *Odium Ecclesiam malignantium.*

tholica seu universalis, sed particularis, distincta in signis & ceremoniis aliisque legibus ab Ecclesia Gentium. Ecclesia novi Testamenti, quæ Christi dicitur, est generali ratione similiter una cū Ecclesia prioris, sed eatenus diversa, quatenus habet aliam Sacramentorum communionem, novorum articulorum fidei professionem, sub diversæ rationis capite colligationem.

Ecclesia Christi quæ sit una vel non una cū veteri.

Quæ quidem describitur in Catechismo *Canisii* esse *Omnium Christi fidem atque doctrinam professantium congregatio, qua sub uno & summo post Christum capite & Pastore in terris gubernatur.* Alii aliter describunt. Commoda & satis plena videtur hæc descriptio, *Ecclesia est cœtus hominum ejusdem fidei Christiana professione, ac eorumdem Sacramentorum participatione sub regimine legitimorum pastorum ac præsertim usus in terris Christi Vicari Romani Pontificis colligatus.* Diciturque eadem Christi Ecclesia militans, in terra scilicet, sive cœtus fidelium viatorum; ac distinguitur contra Ecclesiam triumphantem, quæ constat agminibus Beatorum in cælis. Præter quas alia dicitur certans sub terris, scilicet in purgatorio, ubi poenas sustinendo purgatur. Hæc eadem Ecclesia militans integratur, tum ex similibus particularibus Ecclesiis seu cœtibus in diversis locis ac diocæsisbus (quæ etiam vocantur Ecclesia ad *Rom. 16. 2. Corinth. 1.* & alibi) tum ex subditis pariter & Pastoribus ac Prælatibus, etsi specialiter interdum etiam accommodetur hoc nomen ipsis Ecclesie Prælatibus *Matth. 18. Dic Ecclesia.*

Quid sit Ecclesia Christi in terris militans.

Quæ sit propria loci.

2. Alia antecedens, alia consequens adventum Christi.

Synagoga pars erat Ecclesie.

Ecclesia vera Dei, alia præcedit adventum seu legem Christi, alia sequitur. Ista complectebatur ante legem Moyse omnes in professione veræ fidei, & cultu unius Dei, ac in spe & tendentiâ ad eundem finem convenientes; uti & sub lege Moyse generatim, tum contentos Synagoga Judaicâ, tum eos qui extra illam inter Gætes Deum colebant, ex quibus fiebat una generalis Ecclesia Dei. Unde Synagoga, id est, congregatio Judæorum non erat Ecclesia *Caeterum Sum. Theol. Pars III.*

Circa secundam Quæstionis partem, certum in primis est Ecclesiam non constare solis & omnibus prædestinatis, quod voluerunt *Joannes Wiclef* & *Joannes Hus* damnati in Concilio Constantiensi; quibus consonat ea sunt, *Calvinus* apud *Bellarminum* l. 3. de Ecclesia quia quidam c. 2. Neque solis in charitate perfectis, seu peccato carentibus, quod dixerunt *Pelagiani*.

4. Non soli prædestinati, perfecti aut iusti in Concilio Constantiensi quia quidam variis modis erraverunt.

giani apud Augustinum heresi 13. & quidam Anabaptista: neque solis iustis, quod voluerunt Donatista; quibus consonant Lutherani art. 7. Confessionis. Augustiana Ecclesiam dicentes sanctorum seu iustorum congregationem; etsi dum simul omnia opera hominis, etiam iusti, asserunt esse mortalia, quamquam fide speciali praeiudicis non imputata, revera omnem hominem ab Ecclesia excludant.

5. Sed etiam fideles reprobi, graviter peccatores.

Probatum ex Parabolis Evangelicis.

Constat igitur Ecclesia fidelibus, etiam reprobis, ac imperfectis, & gravibus peccatoribus, tum occultis, tum manifestis. Ita omnes Catholici. Et patet ex Parabolis Evangelicis. Nam Matth. 3. Ecclesia comparatur aree habenti triticum, & paleas tandem comburendas igne inextinguibili; Matth. 13. Sagenae missae in mare, & ex omni genere piscium, bonorum & malorum, congreganti, & quibus mali postea sunt foras missi. Quae parabolam coacti sunt Donatista (teste Augustino in Breviculo in Collat. 3. diei longe post initium) qui Carthagine ad collationem inter 306. Episcopos Catholicos, & 279. seu potius pauciores (ut patet ex Augustino sup. in Collat. 1. diei) Episcopos Donatista, habitam convenerant, admittere in Ecclesia esse bonos & malos, saltem occultos. Item Matth. 22. comparatur nuptiis, ad quas intraverant boni & mali, & carens veste nuptiali, id est, charitate, projicitur in tenebras exteriores. Matth. 25. comparatur decem virginibus, quarum quinque erant fatuae; & exclusae a caelestibus nuptiis. 2. ad Timoth. 2. magnae domui, in qua omnis generis vasa, etiam quaedam in contumeliam. Idem praefigurabat arca Noe, extra quam nulli salus, in qua erant tam munda, quam immunda animalia; tam columba, quam corvus. Etsi in eo sit inter Arcam & Ecclesiam dissimilitudo, quod quotquot erant in arca sunt salvati a diluvio; secus quam de fratre suo salventur omnes, qui sunt in Ecclesia.

6. Et alia scriptura.

Accedit, quod Apostolus 1. ad Cor. 5. velit tolli de medio fratrum seu corpore Ecclesiae incestuosum, quem proinde expellit ab Ecclesia per excommunicationem, ut resipiscendo spiritus salvus fieret: erat ergo malus in Ecclesia, nec Paulus eum eiciendo fecit de praedestinato reprobum, qui de contra recepit eum postea correctum in gratiam. Praeterea infideles & Haereticus de facto non sunt in Ecclesia; ut postea dicitur: ex illis tamen multi sunt praedestinati. E contra vero omnes debite baptizati fiunt unum corpus, & filii Christi 1. ad Corinth. 12. & ad Galat. 3. nec tamen omnes hi erant aut sunt iusti aut praedestinati. Ulterius Christus Matth. 18. aperte supponit fore in Ecclesia sua corruptione dignos, quos tunc demum vult haberi tamquam rejectos ac velut Behni-

cos aut Publicanos, si Ecclesiam non audierint. Quin & ipse Christus in huius rei signum admisit Judam in Collegium Apostolorum, qui etsi malus & reprobus, fuerat tamen aliquando juxta Augustinum in Psal. 3. filius Christi; postea instar Absolonis persecutus patrem. Angelus quoque sed Episcopus Ecclesiae Sardinensis nomen habebat quod viveret, & tamen erat mortuus. In Ecclesia etiam Laodiceus erat Angelus seu Episcopus miser & miserabilis, & pauper, & caecus, & nudus. Apocal. 3. Denique Ecclesia ex foetis iusti & praesertim praedestinati conflata non foret satis visibilis; qualem Scripturae deprecant Ecclesiam, prout postea ostendetur.

Errores etiam praemissa supponunt alios errores, unde pullulant; videlicet solos praedestinos habere potestatem in Ecclesia, ut Wiclef & Hus dicebant: Sacramenta a peccatoribus seu lapsis ministrata non valere, ut Donatista somniabant: posse hominem in hac vita perfecte vivere sine omni peccato, ut Pelagiani contra sacram Scripturam dicebant: solam fidem iustificare, eam semel habitam non posse amitti, atque adeo esse in solis praedestinis, ut nostri Novatores contendunt. Alioquin non est dubium, quin ex massa iustorum, vel praedestinatorum posset quocumque constari unum aggregatum; quod si ita institui placuisset vocis significationem, dici potuisset Ecclesia: atque adeo eatenus censeretur mixta hae quaestio de nomine. Verum modus iste loquendi est plane contrarius praesenti usui & institutioni, & supponit alios reales errores. Immo realis satis in hoc ipso quaestio est, an congregatio illa, quae in sacris Scripturis & Patribus dicitur Ecclesia, & cui sunt promissa seu data a Christo ejus fundatore tam singulares praerogativae (de quibus postea) sit illa, quae constat ex solis iustis aut praedestinis, aut alia, quam nos cum ceteris Catholicis statuimus. Ut proinde non sit haec quaestio tam leviter, veluti modo nominalis, tractanda.

Obijciunt I. Infideles actu, sed praedestinati dicuntur Oves Christi Joan. 10. filii Dei Joan. 11. Immo Scriptura solos praedestinos vocat oves, utique separandas ab haedis in die iudicii Matth. 25. At non praedestinati, etsi ad tempus iusti, non sunt vere filii Dei aut discipuli Christi, etiam quando esse videbantur & ita vocabantur, ut expressè tradit Augustinus lib. de Corrupt. & grat. cap. 9. allegans illud 1. Joan. 2. Ex nobis proderunt, sed non erant ex nobis: nam si fuissent ex nobis, permansissent utique nobiscum. Resp. Praedestinos infideles esse & vocari Oves & filios Dei secundum praedestinationem, non secundum praesentem iustitiam & fidem, adeoque non.

7. Errores oppositi supponunt alios errores ex quibus consistunt.

8.

Infideles praedestinati quo sensu sunt filii Dei, quo adeoque non.

adesque secundum hanc, seu de facto non esse partes Ecclesiae & Ovium Christi, qui proinde ait *Ioan. 10. Et illas oportet vobis adducere &c.* Item dicitur *Ioan. 11. Christus moriturus, ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum.* Unde *August. Tract. 45. in Ioan. Secundum praescientiam & praedestinationem, quam misit oves foris, id est, extra Ecclesiam; quam multi lupi intus, seu in Ecclesia.*

Secundum praefatam vero distinctionem verum manet, tam illud *Rom. 8. Qui Spiritum Christi non habet* (quem non habet de facto infidelis praedestitatus) non est eius; supple, vivum & fructuosum membrum, scilicet secundum praesentem iustitiam; quam illud 2. ad *Timoth. 2. Cognovit Dominus, qui sunt eius, nempe secundum electionem seu praedestinationem.*

Falsum porro est, in Scriptura solis electis tribui nomen ovium: nam aliquando generaliter hoc nomen sumitur etiam pro malis *Ioan. 21. Pasce oves meas. Psal. 73. Iratus est furor meus super oves pascuinae.* Unde si pro solis electis aut sanctis hoc nomen sumatur, consequenter sunt in eodem ovili Christi non tantum oves, sed & haedi, in iudicio ab invicem segregandi. Si autem generalius accipitur, sunt quidem in Ecclesia solae oves, sed tum sanae, tum aegrae, tum pingues, tum macilentae, ut est apud *Ezechielem c. 34.*

Quod vero iustos non praedestinos *Augustinus* dicit non esse filios Dei; intellige, veritate permanentiae seu finis, qui respectu filiationis est consecutio hereditatis; quamquam indubie sint filii veritate essentiae, quatenus scilicet vere iusti sunt, & secundum praesentem iustitiam Deo tanquam filii accepti.

Simili sensu dixit *Augustinus* in *Psal. 131. circa med. de non perseverantibus: Non sunt ipsi Ecclesia*, quia scilicet non sunt illa pars Ecclesiae, quae cum Christo semper manura est. Vide *Augustinum lib. 7. de Bapt. cap. 51. & 52.* In simili sensu verificari quoque posset illud eiusdem *Augustini lib. 3. de Doctr. Christi. c. 32. dicentis: Non enim revera Dominus corpus est, quod cum illo non erit in aeternam.* Verum tamen quod ibi *Augustinus* agit est hoc. Reprehendit enim regulam secundam *Tertullianii* de Ecclesia seu Domini corpore bipartito, quasi una sit electorum, alia reproborum contra priorem condistincta: eo quod non sit vere corpus Christi continens solos reprobos: quia revera corpus Christi non est, quod simpliciter damnabitur, neque cum illo erit in aeternum, scilicet secundum potissima aeternam membra; adeoque unum dumtaxat est corpus Christi seu Ecclesia, sed corpus permixtum, in quo non tantum sunt boni & electi, sed etiam mali ac reprobi, qui ceteris

ris sunt adhaerentes sicut palcae granis, membra morbida sanis steriles palmites fructuosos, qui etsi aliquando resecuntur, manent eadem vitis. Quare sicut statua eadem manens, paulatim additione vel detractioe politur usque ad consummatam perfectonem: sic corpus Ecclesiae idem manens (etsi diversitas quadam materialium partium interveniat) hic formatur, additis aut interdum resectis quibusdam partibus, donec omnibus suis partibus sit perfectum, sicut secundum partes perfectiores maneat in aeternum.

Obijcitur II. Scriptura Ecclesiam vocat sanctam, sine macula, aut ruga, totam pulchram &c. ergo peccatores in ea non sunt. Resp. haec epitheta in primis convenire Ecclesiae militanti per Synecdochen, quatenus est talis in praecipuis suis membris, quae sancta sunt & sine macula aut ruga gravis criminis. Item dicitur talis ratione capitis Christi, Sacramentorum & legum sanctissimarum: adeo ut quidquid per se ad eius institutionem pertinet sanctum sit, per accidens autem sit, quod in ea sint scelerati, eo quod scilicet non vivant secundum formam & institutiones Ecclesiae. In ea denique sola reperitur vera sanctitas, non in aliis conventiculis. Aliqui insuper Patres cum *Hieronymo, Augustino l. contra Donatistas post Collat. c. 7. & alibi saepe, illud ad Ephes. 5. Ut exhiberet sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, referunt ad Ecclesiam triumphantem, seu ad tempus & statum Ecclesiae tunc futurum. Illud autem *Cantic. 4. Tota pulchra es &c.* ad animam sanctam plures referunt. Alioquin in eisdem *Canticis c. 1. dicitur: Nigra sum, sed formosa.* quod *Augustinus l. 3. de Doctr. Christi. cap. 32. dicitur cenet, propter temporalem unitatem intra una reprobisum bonorum & malorum.* Et *Cantic. 2. dicitur: Sicut lilium inter spinas, &c. amica mea inter filias.* Quod (inquit *Augustinus lib. de Unitat. Eccles. cap. 14.*) de sancta Ecclesia dicitur omnis Christianus agnoscat. . . . Unde appellat spinas, nisi propter malignitatem morum? Et easdem unde filias, nisi propter communionem Sacramentorum?*

Obijcitur III. *Isaia 52. dicitur de Ecclesia Christi: Non adjiciet ultra, ut pertranscat per te incircumcisus & immundus.* Et infra: *Exite inde, pollutum nolite tangere.* Resp. Historicè seu literaliter haec verba respicere Judaeos ex Captivitate Babylonica & a consortio Chaldaeorum reverturos, ac praedici hujusmodi incircumcisos & immundos deinceps seu ad longum tempus non pertrahituros aut vastaturos Jerusalem. Allegoricè autem significatur numquam delendam Ecclesiam (ut deleta funditus fuit terrena Jerusalem) sed

11. Quo sensu Ecclesia dicitur sancta, sine macula, tota pulchra.

12. Exponitur locus Isaiae 52.

9. Quo sensu nomen Ovium sit eis proprium, quo non.

10. Iustus reprobis quo sensu non sit vere filius Dei, juxta Augustinum.

Alius ejusdem loci exponitur.



portas inferi non prevaluerunt adversus eam. Anagogicè autem id interpretatur Augustinus in Breviculo Collat. 3. dicit c. 9. & lib. post Collat. cap. 8. De Ecclesia triumphante.

13. Exponitur locus Apostoli 1. ad Cor. 10.

Objicitur IV. illud Apostoli 1. ad Cor. 10. Unus panis, unum corpus multi sumus; panis autem non fit ex paleis, sed tritico. Respondet Cyrillus l. 1. Ep. 6. alias 76. ad Magnum similitudinem in hoc consistere, quod sicut ex multis granis fit unus panis, ita ex multis hominibus una Ecclesia. Adde per unum panem ibi intelligi Eucharistiam, & per unum corpus, Christi corpus; esse autem fideles illum unum panem & unum corpus, quatenus & quotquot scilicet de illo uno dignè participant, adeoque effectum illius, qui est unitas seu unio charitatis, accipiunt.

14. Quo sensu mali secundum Patres non sint membra Christi.

Objicitur V. Secundum Patres mali non sunt membra Christi, sed potius diaboli. Augustinus quoque l. 3. de Baptis. c. 18 & alibi docet solos sanctos esse illam Ecclesiam, quæ est fundata super petram, & cui datæ sunt claves regni cælorum. Resp. malos verè esse membra seu filios diaboli, tamen simul esse membra corporis Christi, etsi non connexa secundum omnem juncturam, seu minùs perfectà, quia scilicet mortua sunt seu non viva, vitâ nimirum perfectâ charitatis: etsi alioquin vitam imperfectam fidei aut etiam spei habeant, credentes articulos revelatos, eosque ac Ecclesie unitatem & pacem contra perturbatores amore quodam fraternitatis defendentes, aut etiam bona æterna sperantes.

Quo sensu Augustinus dixerit solos sanctos esse Ecclesiam, cui datæ sunt claves.

Augustinus autem in locis objectis non aliud vult, quàm gratias & privilegia Ecclesie concessa, propter solos Sanctos, id est, in utilitatem & commodum eorum, qui salutem consequuntur. Alioquin frequenter docet esse in Ecclesia etiam malos, ab hisque utiliter Sacramenta administrari, eosque ligare & solvere posse, iis denique bona præcipientibus esse obediendum. Plura vide apud Bellarminum l. 3. de Eccles. militante c. 9. & 10.

15. Error Centuriatorum cum suo fundamento refertur & dissolvitur.

Denique Centuriatores Magdeburgenses Centur. l. 1. c. 4. col. 171. conantur ex Scriptura probare duas Ecclesias, unam bonorum, alteram malorum: eò quòd Matth. 5. iustitia discipulorum distinguatur à iustitia Scribarum & Phariseorum & Matth. 6. iusti distinguantur ab hypocritis, & Matth. 7. incedentes per viam angustam ab euntibus per viam latam. Resp. tamen Scripturam nusquam statuere duas tales Ecclesias, sed solum significare diversas qualitates eorum qui sunt in una & eadem Ecclesia: sicut Matth. 13. distinguuntur boni & mali pisces, qui tamen omnes in eodem reti erant. Et sicut grana paleæque in uno acervo permixtæ constitunt, non duplicem, sed unum acervum

utrisque constantem. Unde cum Dignatista calumniarentur Catholicos, quòd duas Ecclesias staterent, unam bonorum, alteram malorum, hi responderunt (teste Augustino in Breviculo Collat. 3.) se id non somniasse, sed solum se distinguere partes vel tempora Ecclesie.

Nunc paucis ostendendum, quænam hominum genera sint extra Ecclesiam, seu ad eam tamquam partes illius non pertineant. Et in primis indubitatum est Infideles non baptizatos esse extra Ecclesiam. Patet ex Apostolo, qui de iis 1. ad Cor. 5. dicit: Quia enim mihi de iis qui foris sunt (scilicet hæc, ut nunquam Christo nomen dederint, neque Ecclesiam intraverint) iudicare? Ideoque dicitur Baptismus janua Ecclesie; & Florentinum in Instruct. Armenorum dicit homines fieri de corpore Ecclesie, cum baptizantur; quia videlicet tunc apponuntur ad populum Dei, propter quòd Act. 2. de tribus circiter millibus baptizatis unâ die, dicitur quòd in die illa sint appositæ animæ illæ seu homines.

16. Infideles non sunt in Ecclesia.

Unde consequenter juxta communem Doctorum sententiam contra nostrum Alphonsum à Castro Catechumeni non sunt propriè in Ecclesia, scilicet de facto, etsi sint in ea desiderio seu voto. Quòd sufficit, ut salventur, dum susceptionem baptismi excludit necessitas. Et hæc ratione verum est, quòd Concilium Lateranense (& refertur c. Firmiter, de summa Trinit.) Una est fidelium universalis Ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur; scilicet si sit extra tam factò, quàm voto. In quo non est similitudo per omnia cum arca Noè. Est tamen Catechumenus in Ecclesia secundum quid, qualenus unitur ejus capiti & membris per internum fidei & charitatis vinculum; etsi non per characterem baptismi, participationem Sacramentorum, & subjectionem ad caput visibile Ecclesie. Posset quoque generaliter loquendo spectare ad Ecclesiam Dei, quatenus ipsa generaliter est cœtus fidelium, adeoque continet etiam fideles non baptizatos. Quò non obstante Ecclesia Christi est universalis, quatenus scèus quàm vetus Syriagoga adstringit fortissimè omnes, ut incorporentur Ecclesie Christi, adeò ut nullus, quin in ea sit saltem voto, salvari queat.

Immo nec Catechumeni simpliciter loquendo, qui tamen sunt in ea secundum quid.

Secundò Hæretici manifesti (idemque à fortiori est de Apostatis) indubiè secundum quid pertinent ad Ecclesiam; quatenus ratione Characteris baptismalis subjiciuntur Ecclesie, ab eaque puniri possunt, quemadmodum miles transfuga potest ab Imperatore puniri, atque ut ad castra redeat, compelli. Simpliciter tamen loquendo juxta Doctores communissimè contra Alphonsum à Castro non sunt in Ecclesia: tollunt enim unitatem & unius fidei profici-

17. Idem est de Hæreticis manifestis & Apostatis.

professionem, ac novas potius congrega-
 tiones faciunt. *Quicumque autem unitati
 Ecclesie non communicant, non sunt in Ec-
 clesia,* inquit *Augustinus l. de Unitat. Ecclies.
 c. 4.* Quod sæpe ibidem repetit. Quare si-
 cut transfugæ ad Castra hostilia non cen-
 sentur membra exercitus, sic neque Hære-
 tici membra Ecclesie. Hinc in parabola de
 reti, quod præ multitudine piscium scin-
 debatur, signantur Hæretici, qui Ecclesiam
 scindentes, foras prorumpunt. De quibus
 etiam intelligitur illud *1. Joan. 2. Ex nobis
 proderunt,* abscondendo se scilicet & foras
 erumpendo per apertam hæresim, *sed non
 erant ex nobis.* Quapropter dicuntur post
 conversionem ad Ecclesiam reverti. Di-
 cuntur quidem *Matth. 13.* in eodem agro
 esse zizania permixta tritico; sed ipso
 Christo interprete per agrum intelligitur
 mundus, per zizania generaliter filii ne-
 quam; qui etiam in Ecclesia sunt permixti
 bonis, Et quamquam per filios nequam in-
 telligerentur Hæretici, constat illos esse in
 eodem mundo permixtos bonis, etsi non
 sint in eadem Ecclesia. Deinde vera foret
 parabola, per zizania intelligendo genera-
 liter impios, etsi per agrum Ecclesia intelli-
 geretur per totum mundum dispersa, ideo-
 que nomine mundi à Christo appellata, ut
 vult *Augustinus l. contra Donatist. post Col-
 lat. c. 6.* referens etiam *Cyprianum;* & ex illo
2. ad Cor. 5. reconcilians sibi mundum, dedu-
 cens nomine mundi interdum intelligi Ec-
 clesiam, cum Deus in Christo sibi non re-
 conciliet nisi Ecclesiam.

Tertio idem est de merè Schismaticis
 juxta eisdem Doctores contra Castro: nam
 & hi tollunt unionem membrorum inter
 se & cum suo capite, quod repugnat unitati
 corporis, Sponsæ, ovilis Christi. Quare
 tam pro his, quam pro hæreticis orat Ec-
 clesia in die Parasceves: *Ut eos Deus ad Ec-
 clesiam Catholicam revocare dignetur.* Idem
 de Schismaticis expressit *Pelagius Papa can.
 Pudenda 24. q. 1.* Et tam de his, quam de
 hæreticis tradunt Patres apud *Bellarminum*
sup. c. 4. & 5. Nobis sufficiat illud *August. 1.
 de Fide & Symbolo c. 10. Creditus & san-
 ctam Ecclesiam, utique Catholicam, nam &
 Hæretici & Schismatici congregationes suas
 Ecclesias vocant. Sed hæretici de Deo falsè
 sentiendo ipsam fidem violant; Schismatici au-
 tem dissensionibus iniquis à fraterna charitate
 dissilunt, quamvis ea credant que credimus.*
*Quapropter nec hæreticus pertinet ad Ecclesiam
 Catholicam, que diligit Deum; nec Schismiati-
 cus, quoniam diligit (nimirum Ecclesia) pro-
 ximum. Unde Schismatici, etsi in fide non
 errarent (prout plerumque errant) propriè
 non sunt Catholici; cum non sint partes
 Ecclesie Catholicæ, sed potius congrega-
 tionem non Catholicam forment. Possent
 alioquin dici Catholici, hoc sensu, quòd si-
 dem Ecclesie Catholicæ profiteantur.*

Denique justè excommunicati non sunt

absolutè obquendo in Ecclesia juxta com-
 munissimam sententiam contra Castro: tum
 quia à *Concilio Aransicano* (& refertur c.
Canonica 11. q. 3.) dicuntur à gremio sancte
*Matris Ecclesie, & à consortio totius Chri-
 stianitatis eliminati.* Ut etiam in *Pontifi-
 cali Romano in Ordine Excommunicandi &
 Absolvendi* dicitur *Excommunicato,* dum
 absolvitur: *Reduco te in gremium S. Matris
 Ecclesie, & ad consortium & communionem
 totius Christianitatis, à quibus fueras per ex-
 communicationis sententiam eliminatus.* Tum
 quia Christus *Matth. 18.* agens de excom-
 municato vult, ut habeatur sicut *Leuiticus
 & Publicanus,* adeoque ut abscessus ab Ec-
 clesia & ejectus è numero fratrum, ut ex-
 plicat *Chrysostomus* ibidem, *Augustin. Serm.
 16. de Verbis Domini.* Et *1. ad Corinth. 5.*
 Apostolus ait: *Tollatur de medio vestrum,
 incestuosus scilicet per gladium excommu-
 nicationis.* Quare eundem Apostolus ibi-
 dem tradidit Satanæ, id est, excommuni-
 cavit, juxta Patres & *Augustinum,* qui re-
 fertur c. *Omni Christianus 1. q. 3.* dicen-
 tem, quòd *omnis, qui excommunicatur, sata-
 na traditur. Quo modo scilicet quia extra
 Ecclesiam diabolus est, sicut in Ecclesia Chri-
 stus.* Quamquam non tradatur hosti quasi
 damnandus, sed quasi corrigendus, adeo-
 que per modum medicinæ. Tum quia ex-
 communicatus segregatur à participatione
 Sacramentorum & suffragiorum ac socie-
 tate fidelium; adeoque sicut ejectus in exi-
 lium, & jure civitatis privatus, non est ci-
 vis, aut pars reipublicæ; sic neque excom-
 municatus.

Manere nihilominus potest excommu-
 nicatus in Ecclesia secundum quid, tum ra-
 tione characteris baptismalis, tum ratione
 veræ fidei, ac subjectionis agnitæ ad legi-
 timum caput, tum aliquando etiam ratione
 gratiæ & charitatis, si videlicet excommu-
 nicatus jam resipiscens, poenitentiamque
 perfectam agens, necdum sit ab excommu-
 nicatione absolutus.

Augustinus autem *l. post Collat. c. 20.* di-
 cens: *Neque à populo Dei separamus, quos vel locus An-
 degradando, vel excommunicando ad humili-
 guntini.* rem poenitendi locum redigimus; intelligen-
 dus est (si tamen locus non sit corruptus, &
 legendum non sit; *Neque non separamus,* ut
 post *Lenxam,* non sine fundamento, inspi-
 ciendo contextum, suspicatur *Bellarminus*
l. 3. de Ecclesia c. 6. etsi id non annotarint
 Correctores *Lovanienfes*) de separatione
 perpetua sine spe salutis ac reditûs, q. d.
 Excommunicatos non separari tamquam
 perituros, sed ut postea humiliari firmius
 uniantur.

Restat solum controversia, etsi ad vocem
 pertinens, de Hæreticis occultis, qui si-
 dem exterius profitentur, & communionem
 Sacramentorum veris fidelibus miscentur.
 Hi porrò indubiè sunt secundum quædam
 modum in Ecclesia, nempe secundum ex-
 teriorem

communi-
catis justè.

Exponitur
guntini.

20.
An & quæ-
liter Hære-
tici occultis
consenti
sint in Ec-
clesia, expli-
catur.

18.
Idem quo-
que est de
Schismati-
ca.

19.
Item de Ec-

teriolem & visibilem nexum: non sunt autem secundum nexum inferiorem, fidei videlicet. Quare non sunt perfecte in Ecclesia, sicut veri fideles; sed modo quodam imperfectiori ac velut analogice sunt membra illius. Sicut membra arida necdum à corpore reliquo præcisa vulgò cèlentur membra illius, cui adhuc externà colligatione adherent, retentà quoque membri exteriori figurà. Insuper hoc est peculiare occultis Hæreticis, quòd etiam valeant functiones externas alterius membri vèlut animati & fide internà informati exercere, ipsaq; Ecclesia per ipsos eas exerceat, atq; adeò sic ei còhæreant, ut possint & valeat officia membri atque etiam capitis obire. In communi quoque loquendi modo maxime attenditur exterior unio seu visibile vinculum in assignandis membris Ecclesiæ; quæ utriusque corpus visibile est.

Unde sic loquuntur etiam Patres. *Gregorius 13. Moral. cap. 4. aliàs 5. de simulatis fidelibus dicit, quòd sunt in ea, Ecclesia, multi, qui se fideles esse mentuntur.* De iisdem quoque *Augustinus l. de Gestis cum Emerito sub eis dicit, quòd sunt carne intus, foris spiritu.* Et *l. de Catechizandis rudibus c. 17. de fideis Christianis dicit: Reprobis sunt, etsi ad tempus eos portat Ecclesia, sicut area qua ad tempus ventilationis paleam sustinet.* Et *Tract. 3. in illud 1. Joan. 2. Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis, intelligit hunc locum de Hæreticis, qui cum prius, sive fictè, sive veraciter fideles existerent, deinde aperte ex Ecclesia exeunt; & subdit: Multi intus sunt, qui non exierunt, & tamen Antichristi (id est, Hæretici aut Schismatici) sunt.* Auctoritates autem in oppositum ferè possunt accipi de Hæreticis manifestis; ut proinde dicatur Ecclesia Fidelium, qui scilicet sunt tales, tum fide verà, tum saltem ejusdem professione. Quo sensu etiam Nicolaus Papa *Can. Ecclesia d. 1. Ecclesiam vocat Catholicorum collectionem.* Jube enim ne sine nutu Sedis Apostolicæ fiant Ecclesiæ, id est, ut ipse exponit, Catholicorum collectiones. Quod patet referri ad eos, qui fidem Catholicorum profitentur.

21. Fatendum tamen *Augustinum* nonnullamquam favere alteri modo loquendi, dum de hujusmodi dicit, non tam quòd in Ecclesia sint, quàm quòd in ea esse videantur, ut *l. 3. de Bapt. c. 19. & q. 11. in Matth.* Immo jam præcisos esse, antequam visibiliter excommunicentur, tradit *l. de Unitat. Eccles. c. 25.* Ut proinde appareat, arbitrarium hoc vel illo modo loqui; & constat, non esse dicendos simpliciter in Ecclesia, si ad talem locutionem etiam unio interior requireretur. Quod ad quæstionem de mera voce spectat & ab aliis negatur; qui ad *Augustinum* responderent, cum locis postremò allegatis sic loqui; sed quòd tales infideles sint membra arida, & radicaliter jam præcisa, ac vitaliter non vitata; quamquam adhuc sint

Arbitrarium est hoc vel opposito modo loqui.

partes secundum externam unionem agglutinate.

QUÆSTIO II.

De Indefectibilitate Ecclesiæ.

SUPPONO primum Ecclesiæ hominum ^{22.} laplorum, in terra per fidem & merita ^{Ecclesia} unius mediatoris militatis, initium esse desumendum ab Adam & Heva pœnitentibus ^{initium ab Adam & Heva.} Deoque reconciliatis. Quamvis enim Patres (ut *Augustinus Serm. 29. in Psal. 118. & Praef. in Psal. 42.* cui consonat *Gregorius Homil. 19. in Evang.*) interdum significet, quòd Ecclesia initium habeat ab ipso Abel. Id tamen intelligendum est, quatenus ipse est primus veluti tractus, seu primitiæ (ut loquitur *Augustinus Serm. 29. in Psal. 118. in fine*) primitiæque in gratia defunctus. Quamvis etiam *Gen. 4. de Enos* dicitur: *Iste cepit invocare nomen Domini;* id tamen intelligitur hoc sensu, quòd iste fuerit auctor, ut frequentius, solemnitus, certisque ritibus ac temporibus congregationes sive coetus fierent ad orandum, sacrificandum, colendumque Deum; etsi constet Abel antea obrulisse sacrificium Deo acceptum, idemque existimandum sit de Adam & Seth. ^{Quo sensu ab Abel.} ^{Vel ab Enos.}

Hoc supposito constat in primis Ecclesiam Dei, ex quo primitus cepit, non defecisse usque ad tempora Moyli. Nam omnino credendum est Adam per Seth, Enos, Henoeh, Lamech patrem Noè & similes posteros Seth fuisse veros Dei cultores, atque adeò filios Dei usque ad Noè & tempus diluvii: etsi paulatim depravata esset terra per libidinem similiaque vitia; & juxta *Varios conjecturis innixos, signanter Tormelium ad annum mundi 236. & A Lapide in c. 14. Sapientia* (qui asserit esse expressam sententiam *Tertulliani l. de Idololatria*) etiam per idololatriam, præsertim quoad posteros Cain; quòd tamen in Historia sacra non est expressum, & ab aliis negatur. Noè verò & Sem posteros suos (etsi plures defecerint) similiter fidem, & cultum veri Dei docuerunt, ipsique usque ad tempora Abraham vixerunt, immo Sem eidem supervixit. Eo autem tempore erat & Melchisedech (si tamen sit alius à Sem, prout verior est opinio) cum suis, Loth cum suis Dei cultor. Uti etiam postea non defuerunt Job & similes extra filios Israël aut Synagogam Judæorum. Itaque in posteritate Abraham & aliis Ecclesia perseveravit usque ad tempus Moyli, ad cuius ferè nativitatem vixit, Levi filius Israël. Ipsos quoque parentes Moyli fuisse fideles, & ex fide occulasse filium patet ex *Hebr. 11.* Similiter & alii Israëlitarum oppressi, ex fide clamaverunt ad Dominum cum tribularentur.

24. A tempore autem Moyli constat viguisse fidem & cultum Dei in populo Israël, saltem ^{Et exinde perseverans}